

UCZESTNICY PROCESU BUDOWLANEGO

Część 4

Projektant

Artur Sidor
Radca Prawny
Wspólnik w Kancelarii
Pietrzak Sidor & Wspólnicy

Anna Matysiak
aplikant adwokacki w Kancelarii
Pietrzak Sidor & Wspólnicy

Obowiązek zapewnienia opracowania projektu budowlanego przez osobę o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych spoczywa na inwestorze, zanim jeszcze zostanie wydana decyzja o pozwoleniu na budowę. Projektowanie oraz sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych, a także sprawowanie nadzoru autorskiego stanowi samodzielną funkcję techniczną w budownictwie. Funkcją projektanta pełni osoba, która jest au-

torem projektu budowlanego. W odniesieniu do tzw. projektów typowych, tj. wielokrotnie wykorzystywanych projektów niewielkich obiektów budowlanych, projektantem nie jest autor takiego projektu, lecz osoba, która zaadaptowała projekt do konkretnej inwestycji budowlanej.

Kto może być projektantem?

Bez względu na to, czy wykonanie projektu budowlanego zostanie zlecone osobie fizycznej, czy prawnej, projektantem w znaczeniu przyjętym w art. 17 Prawa budowlanego jest osoba fizyczna. Projekt budowlany może wykonać wyłącznie osoba z uprawnieniami budowlanymi do projektowania wpisana na listę członków okręgowej izby samorządu zawodowego. W przypadku gdy projekt budowlany jest dziełem wielu osób, projektantem w rozumieniu art. 17 pkt 3 będzie tzw. główny projektant, który podpisał projekt.

Niniejszy artykuł jest ostatnim w ramach cyklu publikacji dotyczących poszczególnych uczestników procesu budowlanego w polskim prawie i zostanie poświęcony projektantowi.

Jak wskazywaliśmy w pierwszym artykule cyklu, projektantem może być również inwestor, jeżeli ma odpowiednie uprawnienia budowlane. Rodzaje i zakres przygotowania zawodowego do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 11 września 2014 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Uprawnienia budowlane

Główny projektant ma za zadanie nie tylko zapewnić udział osób legitymujących się uprawnieniami do projektowania w odpowiedniej specjalności, ale także skoordynować techniczne wykonanie przez te osoby opracowań projektowych.

są nadawane przez organ samorządu zawodowego w drodze decyzji administracyjnej, co wynika z ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów.

Projektant, jako uczestnik procesu budowlanego, występuje wówczas, gdy do realizacji określonych robót ustawa wymaga sporządzenia projektu budowlanego. Dotyczy to co do zasady obiektów i robót budowlanych objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia na budowę, do którego, jak wynika z art. 33 ust. 2 pkt 1 Prawa budowlanego, należy dołączyć cztery egzemplarze projektu budowlanego. Projekt budowlany może być również sporządzony fakultatywnie dla inwestycji podlegającej obowiązkowi zgłoszenia, co również uczyni projektanta uczestnikiem procesu budowlanego. Do projektu budowlanego należy ponadto dołączyć aktualne zaświadcze-

Uprawnienia kontrolno-korygujące przysługują każdemu projektantowi, niezależnie od tego, czy zobowiązano go do sprawowania nadzoru autorskiego. Ich treść świadczy również o tym, że obowiązki projektanta nie kończą się z chwilą sporządzenia projektu.

nie o przynależności projektanta do izby architektów lub inżynierów budownictwa.

Projekty sporządzone przez kilka osób

Projekt inwestycji wykonywany jest zazwyczaj przez kilka osób o różnych specjalnościach, tak aby zapewnić odpowiednią jakość i bezpieczeństwo wykonania robót. W takim przypadku wszystkie te osoby są uczestnikami procesu budowlanego w rozumieniu art. 17 pkt 3. Brak też wyraźnych podstaw prawnych, aby jednemu z tych projektantów przyznawać dodatkowe uprawnienia. Zdarza się jednak, że sporządzenie dużego i skomplikowanego projektu budowlanego będzie wymagało, aby jeden lub kilku projektantów koordynowało działanie pozostałych. Taka możliwość wynika z art. 20 ust. 1 pkt 1a Prawa budowlanego, zgodnie z którym projektant ma obowiązek zapewnienia, w razie potrzeby, udziału w opracowaniu projektu osób posiadających uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności oraz wzajemnego skoordynowania technicznego opracowań projektowych wykonanych przez te osoby, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w procesie budowy, jak również specyfiki projektowanego obiektu budowlanego.

Kim jest główny projektant?

Gdy konieczne jest połączenie specjalności z zakresu kilku dziedzin, spośród projektantów wyznaczany jest tzw. główny projektant.

Dzięki wyznaczeniu głównego projektanta nie budzi wątpliwości, kto jest podmiotem praw

Na głównym projektancie spoczywa odpowiedzialność za projekt budowlany jako całość bez względu na to, ilu jest innych projektantów – autorów poszczególnych części składowych projektu.

i obowiązków wynikających m.in. z art. 20 i 21 Prawa budowlanego. Główny projektant ma za zadanie nie tylko zapewnić udział osób legitymujących się uprawnieniami do projektowania w odpowiedniej specjalności, ale także skoordynować techniczne wykonanie przez te osoby opracowań projektowych. Nie należy powyższego utożsamiać z zarządzaniem, które spoczywa na koordynatorze inspektorów nadzoru inwestorskiego. W przypadku głównego projektanta chodzi o skoordynowanie projektów wykonanych przez projektantów poszczególnych specjalności pod kątem technicznym. Uznać należy, że na głównym projektancie spoczywa odpowiedzialność za projekt budowlany jako całość, bez względu na to, ilu jest innych projektantów – autorów poszczególnych części składowych projektu.

W przypadku, w którym inwestor zawiera umowę o przygotowanie projektu z przedsiębiorcą, głównego projektanta wskazuje ten przedsiębiorca. Pełną odpowiedzialność względem inwestora ponosi projektant, który zawarł z nim umowę, co wynika z art. 474 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym: *Dłużnik odpowiedzialny jest jak za własne działanie lub zaniechanie osób, z których pomocą zobowiązanie wykonu-*

je, jak również osób, którym powierza wykonanie zobowiązania.

Obowiązki projektanta

Do podstawowych obowiązków projektanta należą:

- opracowanie projektu budowlanego w sposób zgodny z wymaganiami ustawy, ustaleniami określonymi w decyzjach administracyjnych dotyczących zamierzenia budowlanego, obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej;
- zapewnienie, w razie potrzeby, udziału w opracowaniu projektu osób posiadających uprawnienia budowlane do projektowania w odpowiedniej specjalności oraz wzajemne skoordynowanie techniczne wykonanych przez te osoby opracowań projektowych, zapewniające uwzględnienie zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w procesie budowy, z uwzględnieniem specyfiki projektowanego obiektu budowlanego;
- sporządzenie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ze względu na specyfikę projektowanego obiektu budowlanego, uwzględnianej w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- określenie obszaru oddziaływania obiektu;
- uzyskanie wymaganych opinii, uzgodnień i sprawdzeń rozwiązań projektowych w zakresie wynikającym z przepisów;
- wyjaśnianie wątpliwości dotyczących projektu i zawartych w nim rozwiązań;
- sporządzanie lub uzgadnianie indywidualnej dokumentacji technicznej, o której mowa

w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. z 2014 r. poz. 883 oraz z 2015 r. poz. 1165);

- sprawowanie nadzoru autorskiego na żądanie inwestora lub właściwego organu w zakresie:
 - stwierdzania w toku wykonywania robót budowlanych zgodności realizacji z projektem,
 - uzgadniania możliwości wprowadzenia rozwiązań zamiennych w stosunku do przewidzianych w projekcie, zgłoszonych przez kierownika budowy lub inspektora nadzoru inwestorskiego.

Projektant ma ponadto obowiązek zapewnić sprawdzenie projektu architektoniczno-budowlanego pod względem zgodności z przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane do projektowania bez ograniczeń w odpowiedniej specjalności.

Podkreślenia wymaga, że powyższe wyliczenie obowiązków projektanta jest przykładowe, gdyż mogą zostać na niego nałożone także inne obowiązki. Poniżej odniesiemy się bardziej szczegółowo do najistotniejszych obowiązków projektanta.

Wymóg sporządzenia projektu budowlanego

Podstawowym obowiązkiem projektanta wynikającym z ustawy jest sporządzenie projektu budowlanego. Co istotne, projekt może sporządzić osoba legitymująca się odpowiednimi uprawnieniami zawodowymi w takiej specjalności, która odpowiada projektowanemu zamierzeniu inwestycyjnemu. Gdy dla danego obszaru obowiązują miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,

projektant jest obowiązany opracować projekt budowlany zgodnie z wymogami takiego planu, a w razie jego braku – z warunkami decyzji o warunkach zabudowy.

Sporządzenie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

Zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 1b na projektancie ciąży obowiązek sporządzenia informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, uwzględnianej w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Powyższy przepis jest wynikiem transpozycji dyrektywy unijnej 92/57/EWG. Przewidziano w niej dwa podmioty zobowiązane do podejmowania działań w celu ochrony bezpieczeństwa i zdrowia na budowach, działające na poszczególnych etapach realizacji inwestycji. Są nimi koordynator do spraw bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na etapie przygotowania inwestycji oraz koordynator do spraw bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na etapie wykonywania inwestycji. Do zadań pierwszego z nich należy m.in. opracowywanie architektonicznych, technicznych i organizacyjnych założeń planowanych prac, drugiego zaś m.in. przygotowanie dokumentu zawierającego właściwe informacje (z uwzględnieniem charakteru inwestycji) dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Informacje te należy wziąć pod uwagę we wszystkich kolejnych pracach. W krajowym systemie prawnym koordynatorem do spraw bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na etapie przygotowania inwestycji jest projektant i w tym celu działa on wspólnie z kierownikiem budowy. Przygotowana przez projektanta informacja dotycząca

bezpieczeństwa i ochrony zdrowia stanowi podstawę przygotowania przez kierownika budowy planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia lub zapewnienia przez niego jego sporządzenia.

Sporządzona przez projektanta informacja w tym zakresie podlega zmianie, jeżeli jest to uzasadnione postępowaniem wykonywanych robót budowlanych. Formalnie takiej zmiany dokonuje kierownik budowy.

Uzyskanie wymaganych opinii, uzgodnień i sprawdzeń rozwiązań projektowych

Na projektancie spoczywa ponadto obowiązek przedstawienia opracowanej przez siebie dokumentacji do zaopiniowania, uzgodnienia i sprawdzenia rozwiązań projektowych przez różne instytucje, co z zasady następuje poprzez dokonanie stosownych adnotacji na dokumentacji projektowej. Dokonanie takiej adnotacji stanowi czynność materialno-techniczną i nie jest rozstrzygnięciem sprawy administracyjnej. Zakres przedmiotowy tego przepisu obejmuje różne czynności poza postępowaniem administracyjnym, jak np. stwierdzenie prawidłowości rozwiązań projektowych z przepisami przeciwpożarowymi, do których nie stosuje się przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego.

Przepisy nie precyzują powyższych czynności projektanta, co rodzi pytanie o stosunek powyższego obowiązku do przepisu art. 32 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego, zgodnie z którym: *pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego może być wydane po uprzednim (...) uzyskaniu przez inwestora, wymaganych przepisami szczególnymi, pozwoleń, uzgodnień lub opinii*

innych organów. Zagadnieniem spornym w doktrynie jest kwestia, czy przepis daje projektantowi uprawnienia strony lub pełnomocnika inwestora w postępowaniu administracyjnym. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 maja 2000 r. sygn. akt IV SA 377/98 na powyższe pytanie należy odpowiedzieć negatywnie.

Sprawowanie przez projektanta nadzoru autorskiego

Projektant sprawuje nadzór autorski w zakresie stwierdzania w toku wykonywania robót budowlanych zgodności realizacji z projektem. Uzgadnia też możliwości wprowadzenia rozwiązań zamiennych w stosunku do przewidzianych w projekcie, zgłoszonych przez kierownika budowy lub inspektora nadzoru inwestorskiego. Nadzór ten sprawowany jest na żądanie inwestora lub właściwego organu, a projektant nie może się od niego uchylić pod rygorem odpowiedzialności zawodowej. Z przepisów nie wynika jednoznacznie, czy nadzór autorski może sprawować tylko ten projektant, który jest autorem projektu, czy też każdy projektant posiadający odpowiednie uprawnienia budowlane. Zgodnie z dominującym poglądem w doktrynie prawa inwestor może go powierzyć także innemu projektantowi i zgoda autora nie jest do tego wymagana. W takim jednak wypadku nadzór taki jest uznawany za nadzór nad wykonywaniem robót budowlanych i nie ma charakteru nadzoru autorskiego.

Oświadczenie projektanta

Projektant, a także sprawdzający, o którym mowa w art. 20 ust. 2 Pra-

Projektant, a także sprawdzający, o którym mowa w art. 20 ust. 2 Prawa budowlanego, dołącza do projektu budowlanego oświadczenie o sporządzeniu projektu budowlanego zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

wa budowlanego, dołącza do projektu budowlanego oświadczenie o sporządzeniu projektu budowlanego zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej. Brak choćby jednego z tych oświadczeń skutkuje uznaniem przez organ administracji architektoniczno-budowlanej, że obowiązek sprawdzenia projektu nie został należycie wykonany. Powyższe prowadzi w konsekwencji do nałożenia na inwestora w drodze postanowienia obowiązku usunięcia tej nieprawidłowości w oznaczonym terminie. Po bezskutecznym upływie terminu wskazanego w postanowieniu organ wydaje decyzję o odmowie zatwierdzenia projektu i udzielenia pozwolenia na budowę. Podkreślić przy tym należy, że obowiązek złożenia oświadczenia spoczywa na każdym projektancie występującym w procesie budowlanym, tj. także takim, który sporządził jedynie część dokumentacji projektowej.

Uprawnienia projektanta

Projektant w trakcie realizacji budowy ma prawo:

- wstępu na teren budowy i dokonywania wpisów w dzienniku budowy dotyczących jej realizacji;
- żądania wpisem do dziennika budowy

wstrzymania robót budowlanych w razie:
– stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia,
– wykonywania ich niezgodnie z projektem.

Powyższe uprawnienia, zwane w doktrynie kontrolno-korygującymi, przysługują każdemu projektantowi niezależnie od tego, czy zobowiązano go do sprawowania nadzoru autorskiego. Ich treść świadczy również o tym, że obowiązki projektanta nie kończą się z chwilą sporządzenia projektu. Aby umożliwić projektantowi sprawującemu nadzór autorski realizację jego uprawnień zależnych od tego, czy inwestor podejmie się realizacji jego projektu, na inwestorze spoczywa obowiązek zawiadomienia projektanta o zamierzonym termi-

Projektantowi przysługuje ponadto prawo do żądania wstrzymania robót budowlanych w określonych przypadkach.

nie rozpoczęcia robót budowlanych na piśmie, co wynika z art. 41 ust. 4 Prawa budowlanego.

Jak wynika z § 9 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia, projektant jest jedną z osób upoważnionych do dokonywania wpisów w dzienniku budowy. Wpisy dokonywane

w dzienniku budowy przez projektanta będą stanowić podstawowy dowód wykonywania przez niego jego obowiązków na etapie realizacji zaprojektowanego przez niego obiektu budowlanego.

Projektantowi przysługuje ponadto prawo do żądania wstrzymania robót budowlanych w określonych przypadkach. Dokonany przez projektanta wpis tej treści do dziennika budowy nie spowoduje bezpośredniego skutku w postaci wstrzymania wykonywania robót budowlanych, jednak może stanowić podstawę podjęcia odpowiednich działań przez właściwy organ nadzoru budowlanego. Powyższy wpis może być przez projektanta dokonany np. w razie stwierdzenia, że roboty prowadzone są

w sposób mogący spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia oraz w sposób istotnie odbiegający od ustaleń i warunków określonych w pozwoleniu na budowę.

Uprawnienia projektanta umożliwiają mu prawidłowe wykonanie obowiązków i stanowią niejako ich zabezpieczenie, co jest o tyle istotne, że za ich niewykonanie projektantowi grozi odpowiedzialność cywilnoprawna, zawodowa, dyscyplinarna, a nawet karna. ■

O Kancelarii

Kancelaria Pietrzak Sidor & Wspólnicy powstała w 2007 roku. Tworzy ją zespół kilkunastu prawników posiadających doświadczenie w wielu dziedzinach prawa. Większość ma za sobą kilkunastoletnią praktykę zawodową i wieloletnie doświadczenie w samodzielny świadczeniu pomocy prawnej.

REKLAMA

Międzynarodowe Targi Budownictwa Drogowego

* Maszyn i Sprzętu Budowlanego * Transportu Drogowego
* Infrastruktury * Techniki Parkingowej

Targi Kielce
exhibition & congress centre

**INFRASTRUKTURA
BUDUJE SIĘ
Z NAMI!**

9-11.05.2017

WSPÓŁPRACA

Instytut Badawczy
Dróg i Mostów
www.ibdim.edu.pl

Sprawdź aktualne promocje na:
www.autostrada-polska.pl

Targi Kielce SA,
Kontakt: Dyrektor Projektu - Bogusława Grzechowska
tel. 41 365 12 10, fax 365 14 26, e-mail: autostrada@targikielce.pl

TARGI DAJĄ WIĘCEJ